

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)

της 12ης Δεκεμβρίου 2019*

«Προδικαστική παραπομπή – Κανονισμός (ΕΚ) 44/2001 – Διεθνής δικαιοδοσία, αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις – Απαίτηση διαδικασίας αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας και απαίτηση αποτελεσματικής προσφυγής – Απόφαση εθνικού δικαστηρίου κηρύσσουσα εκτελεστή δικαστική απόφαση εκδοθείσα από δικαστήριο άλλου κράτους μέλους – Διαδικασία παροχής αδείας προς άσκηση ενδίκου μέσου ενώπιον εθνικού δικαστηρίου»

Στην υπόθεση C-433/18,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Korkein oikeus (Ανώτατο Δικαστήριο, Φινλανδία) με απόφαση της 28ης Ιουνίου 2018, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 2 Ιουλίου 2018, στο πλαίσιο της δίκης

ML

κατά

Aktiva Finants OÜ,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J.-C. Bonichot, πρόεδρο τμήματος, R. Silva de Lapuerta (εισηγήτρια), Αντιπρόεδρο του Δικαστηρίου, M. Safjan, L. Bay Larsen και C. Toader, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: M. Bobek

γραμματέας: C. Strömholm, διοικητική υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζήτησεως της 15ης Μαΐου 2019,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Φινλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την H. Leppo και τον J. Heliskoski,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την M. Heller και τον M. Huttunen,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 29ης Ιουλίου 2019,

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η φινλανδική.

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 43, παράγραφοι 1 και 3, του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2001, L 12, σ. 1).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του ML και της εταιρίας Aktiva Finants OÜ σχετικά με την εκτέλεση αποφάσεως εσθονικού δικαστηρίου με την οποία ο ML υποχρεώθηκε να καταβάλει χρηματικό ποσό στην εταιρία αυτή.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

- 3 Οι αιτιολογικές σκέψεις 6 και 16 έως 18 του κανονισμού 44/2001 έχουν ως εξής:
 - «(6) Για να επιτευχθεί ο στόχος της ελεύθερης κυκλοφορίας των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, είναι αναγκαίο και ενδεδειγμένο οι κανόνες σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση των αποφάσεων να καθορίζονται από δεσμευτικό και άμεσα εφαρμοστέο κοινοτικό νομοθέτημα.

[...]

 - (16) Η αμοιβαία εμπιστοσύνη στην απονομή της δικαιοσύνης δικαιολογεί την αυτόματη αναγνώριση των αποφάσεων που εκδίδονται σε κράτος μέλος, χωρίς να απαιτείται καμία διαδικασία, εκτός σε περίπτωση αμφισβήτησης.
 - (17) Η προαναφερόμενη αμοιβαία εμπιστοσύνη απαιτεί αποτελεσματικότητα και ταχύτητα της διαδικασίας με την οποία κηρύσσεται εκτελεστή σε κράτος μέλος απόφαση που εκδόθηκε σε άλλο κράτος μέλος. Για το σκοπό αυτό μια απόφαση θα πρέπει να κηρύσσεται εκτελεστή κατά τρόπο οιονεί αυτόματο, μετά από απλό τυπικό έλεγχο των υποβαλλομένων εγγράφων, χωρίς να έχει το δικαστήριο τη δυνατότητα να προβάλλει αυτεπαγγέλτως έναν από τους λόγους μη εκτέλεσης που προβλέπονται από τον ανά χείρας κανονισμό.
 - (18) Ο σεβασμός των δικαιωμάτων της υπεράσπισης επιβάλλει ωστόσο τη δυνατότητα του εναγομένου να ασκήσει, ενδεχομένως ένδικο μέσο, που εξετάζεται κατ' αντιδικία, κατά της κηρύξεως της εκτελεστότητας, εφ' όσον αυτός θεωρεί ότι στοιχειοθετείται ένας από τους λόγους μη εκτελέσεως. Η δυνατότητα άσκησης ενδίκων μέσων πρέπει να αναγνωρίζεται επίσης στον αιτούντα, σε περίπτωση που απορρίπτεται η αίτησή του για να κηρυχθεί μια απόφαση εκτελεστή.»
- 4 Το άρθρο 41 του κανονισμού αυτού ορίζει τα ακόλουθα:
 - «Η απόφαση κηρύσσεται εκτελεστή ευθύς ως ολοκληρωθούν οι διατυπώσεις που προβλέπονται στο άρθρο 53 χωρίς έλεγχο των λόγων μη εκτέλεσης, που αναφέρονται στα άρθρα 34 και 35. Ο διάδικος κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση δε δύναται στο στάδιο αυτό της διαδικασίας, να καταθέσει προτάσεις.»
- 5 Το άρθρο 43, παράγραφοι 1 έως 3, του εν λόγω κανονισμού έχει ως εξής:
 - «1. Κατά της αποφάσεως που εκδίδεται επί της αιτήσεως για την κήρυξη της εκτελεστότητας μπορεί να ασκηθεί ένδικο μέσο και από τους δυο διαδίκους.

2. Το ένδικο μέσο ασκείται ενώπιον του δικαστηρίου που αναφέρεται στο παράρτημα III.
3. Το ένδικο μέσο εκδικάζεται σύμφωνα με τους κανόνες που διέπουν τη διαδικασία της αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας.»
6. Το άρθρο 45 του ίδιου κανονισμού έχει ως εξής:

«1. Το δικαστήριο ενώπιον του οποίου ασκήθηκε το ένδικο μέσο δυνάμει των άρθρων 43 ή 44 δύναται να απορρίψει ή να ανακαλέσει την κήρυξη της εκτελεστότητας μόνον εφόσον συντρέχει λόγος από τους οριζόμενους στα άρθρα 34 και 35. Αποφασίζει αμελλητί.

2. Αποκλείεται η επί της ουσίας αναθεώρηση της αλλοδαπής αποφάσεως.»

Το φινλανδικό δίκαιο

7. Κατά το άρθρο 5, παράγραφος 1, του κεφαλαίου 25a του oikeudenkäymiskaari (κώδικα πολιτικής δικονομίας), για την άσκηση ενδίκου μέσου κατά αποφάσεως πρωτοβάθμιου δικαστηρίου ενώπιον του εφετείου απαιτείται σχετική άδεια.
8. Το άρθρο 11, παράγραφος 1, του κεφαλαίου 25a του κώδικα πολιτικής δικονομίας προβλέπει ότι η άδεια προς άσκηση ενδίκου μέσου πρέπει να παρέχεται αν υπάρχουν αμφιβολίες για την ορθότητα της οικείας αποφάσεως, αν δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί η ορθότητα της αποφάσεως αυτής χωρίς να επιτραπεί η άσκηση του ενδίκου μέσου, εφόσον αυτό είναι σημαντικό λόγω της εφαρμογής του νόμου σε άλλες παρεμφερείς υποθέσεις ή αν υφίσταται άλλος σημαντικός λόγος παροχής αδείας προς άσκηση ενδίκου μέσου.
9. Το άρθρο 13 του κεφαλαίου 25a του κώδικα αυτού ορίζει ότι το εφετείο, αν το κρίνει αναγκαίο, οφείλει να καλέσει τον εφεσίβλητο να αντικρούσει εγγράφως το ένδικο μέσο πριν επιτρέψει την άσκησή του.
10. Δυνάμει του άρθρου 14, παράγραφος 1, του κεφαλαίου 25a του εν λόγω κώδικα, η διαδικασία παροχής αδείας προς άσκηση ενδίκου μέσου είναι έγγραφη και το εφετείο αποφαινεται βάσει της πρωτόδικης αποφάσεως, του δικογράφου του ενδίκου μέσου του οποίου έχει επιληφθεί, των τυχόν παρατηρήσεων του εφεσίβλητου και, αν είναι αναγκαίο, βάσει των λοιπών στοιχείων της δικογραφίας.
11. Σύμφωνα με το άρθρο 18 του κεφαλαίου 25a του ίδιου κώδικα, η άδεια προς άσκηση ενδίκου μέσου παρέχεται αν τουλάχιστον ένα από τα μέλη του τριμελούς δικαστικού σχηματισμού ταχθεί υπέρ της παροχής τέτοιας αδείας.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

12. Με απόφαση της 7ης Δεκεμβρίου 2009, το Harju Maakohtus (πρωτοδικείο του Harju, Εσθονία) υποχρέωσε τον ML, κάτοικο Ελσίνκι (Φινλανδία), να καταβάλει το ποσό των 14 838,50 εσθονικών κορωνών (EEK) (περίπου 948 ευρώ) σε εσθονική εταιρία, ήτοι στην Aktiva Finants.
13. Κατόπιν αιτήσεως της Aktiva Finants, το Helsingin käräjäoikeus (πρωτοδικείο του Ελσίνκι, Φινλανδία) κήρυξε την εκτελεστότητα, στη Φινλανδία, της αποφάσεως της 7ης Δεκεμβρίου 2009 κατά του ML, κατ' εφαρμογήν του κανονισμού 44/2001.
14. Ο ML, αφού του κοινοποιήθηκε η ως άνω απόφαση, άσκησε έφεση με αίτημα την ακύρωση της αποφάσεως του πρωτοδικείου του Ελσίνκι ενώπιον του Helsingin hovioikeus (εφετείου του Ελσίνκι, Φινλανδία).

- 15 Με το δικόγραφο της εφέσεως που κατέθεσε ενώπιον του Helsingin hovioikeus (εφετείου του Ελσίνκι), ο ML ισχυρίστηκε, καταρχάς, ότι η απόφαση του Harju Maakohtus (πρωτοδικείου του Harju), της 7ης Δεκεμβρίου 2009, εκδόθηκε ερήμην του. Στη συνέχεια, ο ML υποστηρίζει ότι το εισαγωγικό έγγραφο της δίκης δεν του είχε επιδοθεί ή κοινοποιηθεί εγκαίρως και κατά τρόπον ώστε να μπορέσει να αμυνθεί. Εξάλλου, έλαβε γνώση του συνόλου της διαδικασίας μόνον όταν το Helsingin käräjäoikeus (πρωτοδικείο του Ελσίνκι) του κοινοποίησε την απόφαση περί κηρύξεως της εκτελεστότητας της αποφάσεως του Harju Maakohtus (πρωτοδικείου του Harju). Επιπλέον, κατά τον ML, το τελευταίο αυτό δικαστήριο δεν είχε διεθνή δικαιοδοσία για να αποφανθεί επί της υποθέσεως της οποίας είχε επιληφθεί, δεδομένου ότι είναι κάτοικος Φινλανδίας από τις 26 Νοεμβρίου 2007. Για τον σκοπό αυτόν, ο ML επικαλέστηκε τα άρθρα 34 και 35 του κανονισμού 44/2001 προς στήριξη των επιχειρημάτων του.
- 16 Το Helsingin hovioikeus (εφετείο του Ελσίνκι) δεν χορήγησε στον ML άδεια προς άσκηση ενδίκου μέσου, την οποία προβλέπει το άρθρο 5, παράγραφος 1, του κεφαλαίου 25α του κώδικα πολιτικής δικονομίας, γεγονός που οδήγησε στην περάτωση της εξετάσεως της ασκηθείσας εφέσεως. Ως εκ τούτου, επιβεβαιώθηκε η απόφαση του Helsingin käräjäoikeus (πρωτοδικείου του Ελσίνκι).
- 17 Ο ML ζήτησε από το αιτούν δικαστήριο, ήτοι το Korkein oikeus (Ανώτατο Δικαστήριο, Φινλανδία), να επιτρέψει την άσκηση αναιρέσεως κατά της αποφάσεως του Helsingin hovioikeus (εφετείου του Ελσίνκι) και έλαβε τη σχετική άδεια στις 24 Ιανουαρίου 2017. Με την αίτηση αναιρέσεως ενώπιον του Korkein oikeus (Ανωτάτου Δικαστηρίου), ο ML ζήτησε να αναιρεθεί η απόφαση αυτή, να του παρασχεθεί άδεια για τη συνέχιση της δίκης επί της εφέσεως και να αναπεμφθεί η υπόθεση ενώπιον του Helsingin hovioikeus (εφετείου του Ελσίνκι) προς εξέταση της εφέσεως.
- 18 Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται αν είναι συμβατή με τον κανονισμό 44/2001, μεταξύ άλλων, με το άρθρο 43, παράγραφοι 1 και 3, του κανονισμού αυτού, διαδικασία παροχής αδειάς προς άσκηση ενδίκου μέσου, όπως η προβλεπόμενη από την επίμαχη στην κύρια δίκη εθνική νομοθεσία, όταν πρόκειται για ένδικο μέσο κατά πρωτόδικης αποφάσεως η οποία αφορά την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεως σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις.
- 19 Αφενός, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι από την εν λόγω εθνική νομοθεσία προκύπτει ότι, για όλες τις υποθέσεις, η διαδικασία ασκήσεως ενδίκου μέσου διεξάγεται σε δύο στάδια. Κατά το πρώτο στάδιο, εξετάζονται οι προϋποθέσεις παροχής αδειάς προς άσκηση ενδίκου μέσου τις οποίες προβλέπει το εθνικό δίκαιο. Κατά το δεύτερο στάδιο, αν η άδεια αυτή παρασχεθεί, το ένδικο μέσο εξετάζεται πλήρως. Αντιθέτως, όταν δεν παρέχεται η εν λόγω άδεια, η πρωτόδικη απόφαση καθίσταται τελεσίδικη, εκτός αν η άρνηση αυτή ακυρωθεί κατόπιν ασκήσεως ενδίκου βοηθήματος.
- 20 Αφετέρου, το αιτούν δικαστήριο δεν είναι βέβαιο ότι πληρούνται η προϋπόθεση της αμφισβητούμενης διαδικασίας (εκατέρωθεν ακροάσεως) του άρθρου 43, παράγραφος 3, του κανονισμού 44/2001, δεδομένου ότι η απόφαση για την παροχή αδειάς προς άσκηση ενδίκου μέσου σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο μπορεί επίσης να εκδοθεί χωρίς να δοθεί στον διάδικο κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση, εν προκειμένω στον ML, η δυνατότητα να διατυπώσει προηγούμενως παρατηρήσεις.
- 21 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Korkein oikeus (Ανώτατο Δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Είναι η διαδικασία παροχής αδειάς προς άσκηση ενδίκων μέσων που προβλέπεται από το εθνικό σύστημα ασκήσεως ενδίκων μέσων σύμφωνη με την απαίτηση αποτελεσματικών ενδίκων μέσων κατά το άρθρο 43, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001 για αμφοτέρους τους διαδίκους όταν ασκείται ένδικο μέσο κατά αποφάσεως πρωτοβαθμίου δικαστηρίου που αφορά την αναγνώριση ή εκτέλεση δικαστικής αποφάσεως σύμφωνα με τον κανονισμό 44/2001;

- 2) Πληρούνται οι προϋποθέσεις σχετικά με μια διαδικασία αμφισβητούμενης δικαιοδοσίας (εκατέρωθεν ακροάσεως) κατά την έννοια του άρθρου 43, παράγραφος 3, του κανονισμού 44/2001 στη διαδικασία παροχής αδειάς προς άσκηση ενδίκων μέσων όταν δεν έχει εκφράσει την άποψή του ο εφεσίβλητος επί του ασκηθέντος ενδίκου μέσου πριν από την απόφαση παροχής αδειάς προς άσκησή του; Πληρούνται οι προϋποθέσεις αυτές όταν έχει εκφράσει τη γνώμη του ο εφεσίβλητος πριν από την απόφαση παροχής αδειάς προς άσκηση του ενδίκου μέσου;
- 3) Έχει σημασία για την ερμηνεία το γεγονός ότι το ένδικο μέσο δύναται να ασκηθεί όχι μόνον από τον διάδικο που ζήτησε την εκτέλεση και του οποίου η αίτηση απορρίφθηκε, αλλά και από τον διάδικο κατά του οποίου ζητήθηκε η εκτέλεση, αν η αίτηση αυτή έγινε δεκτή;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

- 22 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 43, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001 έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε διαδικασία παροχής αδειάς προς άσκηση ενδίκου μέσου στην οποία, αφενός, το εφετείο αποφαινεται επί της παροχής της εν λόγω αδειάς βάσει της πρωτόδικης αποφάσεως, του δικογράφου του ενδίκου μέσου του οποίου έχει επιληφθεί, των τυχόν παρατηρήσεων του εφεσίβλητου και, αν είναι αναγκαίο, βάσει των λοιπών στοιχείων της δικογραφίας καθώς και, αφετέρου, η άδεια προς άσκηση ενδίκου μέσου πρέπει να παρέχεται, μεταξύ άλλων, αν υπάρχουν αμφιβολίες ως προς την ορθότητα της επίμαχης αποφάσεως, αν δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί η ορθότητα της αποφάσεως αυτής χωρίς να επιτραπεί η άσκηση του ενδίκου μέσου ή αν υπάρχει άλλος σημαντικός λόγος παροχής αδειάς προς άσκηση ενδίκου μέσου.
- 23 Προκαταρκτικώς, επισημαίνεται ότι, όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 16 και 17 του κανονισμού 44/2001, ο οποίος έχει εφαρμογή *ratione temporis* στην υπόθεση της κύριας δίκης, το προβλεπόμενο από τον εν λόγω κανονισμό καθεστώς αναγνώρισεως και εκτελέσεως θεμελιώνεται στην αμοιβαία εμπιστοσύνη στην απονομή της δικαιοσύνης εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η εμπιστοσύνη αυτή απαιτεί όχι μόνο να αναγνωρίζονται οι δικαστικές αποφάσεις που εκδίδονται σε ένα κράτος μέλος αυτομάτως σε άλλο κράτος μέλος, αλλά και να είναι αποτελεσματική και ταχεία η διαδικασία με την οποία οι ως άνω αποφάσεις κηρύσσονται εκτελεστές στο τελευταίο αυτό κράτος. Η διαδικασία αυτή πρέπει να περιλαμβάνει μόνον τον απλό τυπικό έλεγχο των εγγράφων που απαιτούνται για την κήρυξη της εκτελεστότητας στο κράτος μέλος εκτελέσεως, δεδομένου ότι η διαπιστώνουσα την κήρυξη της εκτελεστότητας απόφαση εκδίδεται κατά τρόπο οιονει αυτόματο (πρβλ. απόφαση της 13ης Οκτωβρίου 2011, Prism Investments, C-139/10, EU:C:2011:653, σκέψεις 27 και 28).
- 24 Για τον λόγο αυτό, σύμφωνα με το άρθρο 41 του κανονισμού 44/2001, μια απόφαση κηρύσσεται εκτελεστή ευθύς μόλις ολοκληρωθούν οι τυπικές προϋποθέσεις που προβλέπει το άρθρο 53 του ως άνω κανονισμού, χωρίς εξέταση των λόγων αρνήσεως εκτελέσεως που προβλέπονται στα άρθρα 34 και 35 του εν λόγω κανονισμού.
- 25 Πράγματι, όπως προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου, ο ίδιος αυτός κανονισμός σκοπεί στη διασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των αποφάσεων που εκδίδονται στα κράτη μέλη επί αστικών και εμπορικών υποθέσεων, απλοποιώντας τις τυπικές προϋποθέσεις για την ταχεία και απλή αναγνώριση και την εκτέλεσή τους.
- 26 Εντούτοις, ο σκοπός αυτός δεν μπορεί να επιτευχθεί με την καθ' οιονδήποτε τρόπο αποδυνάμωση των δικαιωμάτων άμυνας (απόφαση της 14ης Δεκεμβρίου 2006, ASML, C-283/05, EU:C:2006:787, σκέψη 24). Συναφώς, το Δικαστήριο υπενθύμισε ότι, στο σύνολό τους, οι διατάξεις του κανονισμού

44/2001 εκφράζουν την πρόθεση να λαμβάνεται μέριμνα ώστε, στο πλαίσιο των σκοπών του, οι διαδικασίες που καταλήγουν σε έκδοση δικαστικών αποφάσεων να διεξάγονται τηρουμένων των δικαιωμάτων άμυνας (απόφαση της 15ης Μαρτίου 2012, G, C-292/10, EU:C:2012:142, σκέψη 47).

- 27 Προκειμένου όμως να διασφαλίζεται ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας, το άρθρο 43, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001, ερμηνευόμενο υπό το πρίσμα της αιτιολογικής σκέψης 18 του κανονισμού αυτού, αναγνωρίζει σε αμφοτέρους τους διάδικους το δικαίωμα ασκήσεως ενδίκου μέσου κατά της αποφάσεως επί της αιτήσεως κηρύξεως της εκτελεστότητας, είτε, όσον αφορά τον εναγόμενο, αν θεωρεί ότι στοιχειοθετείται ένας από τους λόγους μη εκτελέσεως είτε, όσον αφορά τον αιτούντα, αν, αντιθέτως, απορρίφθηκε η αίτησή του για να κηρυχθεί μια απόφαση εκτελεστή.
- 28 Εντούτοις, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ο κανονισμός 44/2001 δεν προβλέπει ούτε τη φύση ούτε τον συγκεκριμένο τρόπο ασκήσεως των ενδίκων μέσων κατά της αποφάσεως αυτής.
- 29 Συναφώς, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, ελλείπει σχετικής ρυθμίσεως της Ένωσης, εναπόκειται σε κάθε κράτος μέλος, δυνάμει της αρχής της δικονομικής αυτονομίας των κρατών μελών, να θεσπίσει τους λεπτομερείς δικονομικούς κανόνες για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων που οι ιδιώτες αντλούν από το δίκαιο της Ένωσης. Πάντως, οι λεπτομερείς αυτοί κανόνες δεν πρέπει να είναι λιγότερο ευνοϊκοί από τους διέποντες παρόμοια ένδικα μέσα που προβλέπονται για την προστασία των δικαιωμάτων τα οποία αντλούνται από την εσωτερική έννομη τάξη (αρχή της ισοδυναμίας) και δεν πρέπει να καθιστούν πρακτικώς αδύνατη ή εξαιρετικώς δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που απορρέουν από την έννομη τάξη της Ένωσης (αρχή της αποτελεσματικότητας) (απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2017, El Hassani, C-403/16, EU:C:2017:960, σκέψη 26).
- 30 Αφενός, η αρχή της ισοδυναμίας απαιτεί το σύνολο των διατάξεων που έχουν εφαρμογή επί των ενδίκων μέσων να εφαρμόζεται αδιακρίτως στα ένδικα μέσα τα οποία στηρίζονται σε παραβίαση του δικαίου της Ένωσης και στα παρεμφερή αυτών ένδικα μέσα τα οποία στηρίζονται σε παραβίαση του εσωτερικού δικαίου (απόφαση της 4ης Οκτωβρίου 2018, Kantarev, C-571/16, EU:C:2018:807, σκέψη 124 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 31 Εν προκειμένω, επισημαίνεται ότι το Δικαστήριο δεν έχει στη διάθεσή του κανένα στοιχείο το οποίο να εγείρει αμφιβολίες περί της συμβατότητας των επίμαχων στην υπόθεση της κύριας δίκης δικονομικών κανόνων με την αρχή αυτή. Αντιθέτως, από τα στοιχεία της δικογραφίας που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο προκύπτει ότι ο εθνικός κανόνας κατά τον οποίο απαιτείται άδεια για την άσκηση ενδίκου μέσου κατά πρωτόδικης αποφάσεως ενώπιον του εφετείου είναι γενικής εφαρμογής και δεν αφορά μόνον τα ένδικα μέσα κατά της αποφάσεως επί της αιτήσεως κηρύξεως της εκτελεστότητας, κατ' εφαρμογήν του κανονισμού 44/2001.
- 32 Όσον αφορά, αφετέρου, την αρχή της αποτελεσματικότητας, υπενθυμίζεται ότι από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι κάθε περίπτωση στην οποία τίθεται το ζήτημα αν εθνική δικονομική διάταξη καθιστά αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που παρέχει στους ιδιώτες η έννομη τάξη της Ένωσης πρέπει να αναλύεται λαμβανομένης υπόψη της σημασίας της εν λόγω διατάξεως στο πλαίσιο της όλης διαδικασίας, καθώς και της διεξαγωγής και των ιδιαιτεροτήτων της διαδικασίας αυτής ενώπιον των διαφόρων εθνικών δικαιοδοτικών οργάνων. Υπό το πρίσμα αυτό, πρέπει μεταξύ άλλων να λαμβάνονται υπόψη, κατά περίπτωση, οι αρχές που αποτελούν τη βάση του εθνικού δικαιοδοτικού συστήματος, όπως η προστασία των δικαιωμάτων άμυνας, η αρχή της ασφάλειας δικαίου και η εύρυθμη διεξαγωγή της διαδικασίας (απόφαση της 11ης Σεπτεμβρίου 2019, Călin, C-676/17, EU:C:2019:700, σκέψη 42).
- 33 Εν προκειμένω, από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως προκύπτει ότι, δυνάμει του άρθρου 11, παράγραφος 1, του κεφαλαίου 25a του κώδικα πολιτικής δικονομίας, η άδεια προς άσκηση ενδίκου μέσου πρέπει να παρέχεται αν υπάρχουν αμφιβολίες ως προς την ορθότητα της εν λόγω αποφάσεως,

αν δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί η ορθότητα της αποφάσεως αυτής χωρίς να επιτραπεί η άσκηση του ενδίκου μέσου, αν αυτό είναι σημαντικό λόγω της εφαρμογής του νόμου σε άλλες παρεμφερείς υποθέσεις ή αν υφίσταται άλλος σημαντικός λόγος παροχής αδείας προς άσκηση ενδίκου μέσου.

- 34 Όπως όμως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 51 των προτάσεών του, οι λόγοι για τους οποίους πρέπει να παρασχεθεί η άδεια αυτή σύμφωνα με τη φινλανδική νομοθεσία καθιστούν δυνατόν να ληφθούν υπόψη οι λόγοι αρνήσεως εκτελέσεως της σχετικής αποφάσεως οι οποίοι προβλέπονται στα άρθρα 34 και 35 του κανονισμού 44/2001, για τους οποίους το άρθρο 45 του κανονισμού αυτού παρέχει τη δυνατότητα στο δικαστήριο ενώπιον του οποίου ασκήθηκε το ένδικο μέσο δυνάμει του άρθρου 43 να αρνηθεί ή να ανακαλέσει την κήρυξη της εκτελεστότητας.
- 35 Κατά συνέπεια, δεν προκύπτει ότι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης εθνική ρύθμιση δύναται να καταστήσει πρακτικώς αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων τα οποία παρέχει η έννομη τάξη της Ένωσης.
- 36 Ωστόσο, επισημαίνεται ότι το δικαίωμα προσβάσεως σε δικαστήριο δεν περιλαμβάνει μόνον τη δυνατότητα προσφυγής ενώπιον δικαστηρίου, αλλά και την εγγύηση ότι το δικαστήριο αυτό είναι αρμόδιο να εξετάσει όλα τα πραγματικά και νομικά ζητήματα σχετικά με τη διαφορά της οποίας έχει επιληφθεί (πρβλ. απόφαση της 6ης Νοεμβρίου 2012, Otis κ.λπ., C-199/11, EU:C:2012:684, σκέψη 49).
- 37 Συναφώς, από την ενώπιον του Δικαστηρίου δικογραφία προκύπτει ότι, κατά τη φινλανδική νομοθεσία, η εξέταση ενός ενδίκου μέσου ενώπιον του εφετείου περιλαμβάνει δύο στάδια. Κατά το πρώτο στάδιο, το εφετείο αποφασίζει επί της παροχής αδείας προς άσκηση ενδίκου μέσου στο πλαίσιο έγγραφης διαδικασίας, βάσει της πρωτόδικης αποφάσεως, του δικογράφου του ενδίκου μέσου του οποίου έχει επιληφθεί, των τυχόν παρατηρήσεων του εφεσίβλητου και, αν είναι αναγκαίο, βάσει των λοιπών στοιχείων της δικογραφίας. Η άδεια προς άσκηση ενδίκου μέσου παρέχεται αν τουλάχιστον ένα από τα μέλη του τριμελούς δικαστικού σχηματισμού ταχθεί υπέρ της παροχής τέτοιας αδείας. Εν πάση περιπτώσει, η άδεια προς άσκηση ενδίκου μέσου πρέπει να παρέχεται εφόσον στοιχειοθετείται ένας από τους λόγους του άρθρου 11, παράγραφος 1, του κεφαλαίου 25α του κώδικα πολιτικής δικονομίας. Κατά το δεύτερο στάδιο, αν η άδεια αυτή παρασχεθεί, το εφετείο προβαίνει σε πλήρη εξέταση του ενδίκου μέσου.
- 38 Συνεπώς, το εφετείο είναι σε θέση, ήδη από το στάδιο της παροχής αδείας προς άσκηση ενδίκου μέσου, να εξακριβώσει αν, στο πλαίσιο ασκήσεως ενδίκου μέσου κατά το άρθρο 43 του κανονισμού 44/2001, οι λόγοι μη εκτελέσεως που προβλέπονται στα άρθρα 34 και 35 του κανονισμού αυτού απαιτούν εμπειριστατωμένη εξέταση της πρωτόδικης αποφάσεως σχετικά με την αίτηση κηρύξεως εκτελεστότητας.
- 39 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 43, παράγραφος 1, του κανονισμού 44/2001 έχει την έννοια ότι δεν αντιτίθεται σε διαδικασία παροχής αδείας προς άσκηση ενδίκου μέσου στην οποία, αφενός, το επιληφθέν του ενδίκου μέσου δικαστήριο αποφαινεται επί της παροχής της εν λόγω αδείας βάσει της πρωτόδικης αποφάσεως, του δικογράφου του ενδίκου μέσου του οποίου έχει επιληφθεί, των τυχόν παρατηρήσεων του εφεσίβλητου και, αν είναι αναγκαίο, βάσει των λοιπών στοιχείων της δικογραφίας, καθώς και, αφετέρου, η άδεια προς άσκηση ενδίκου μέσου πρέπει να παρέχεται, μεταξύ άλλων, αν υπάρχουν αμφιβολίες ως προς την ορθότητα της επίμαχης αποφάσεως, αν δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί η ορθότητα της αποφάσεως αυτής χωρίς να επιτραπεί η άσκηση του ενδίκου μέσου ή αν υπάρχει άλλος σημαντικός λόγος παροχής αδείας προς άσκηση ενδίκου μέσου.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

- 40 Με το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 43, παράγραφος 3, του κανονισμού 44/2001 έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε διαδικασία εξετάσεως ενδίκου μέσου κατά αποφάσεως επί της αιτήσεως για την κήρυξη της εκτελεστότητας η οποία δεν απαιτεί να έχει υποβάλει παρατηρήσεις ο εφεσίβλητος όταν εκδίδεται ευνοϊκή γι' αυτόν απόφαση.
- 41 Δυνάμει του άρθρου 43, παράγραφος 3, του κανονισμού 44/2001, σε συνδυασμό με την αιτιολογική σκέψη 18 του κανονισμού αυτού, τηρουμένων των δικαιωμάτων άμυνας, το ένδικο μέσο κατά της αποφάσεως επί της αιτήσεως για την κήρυξη της εκτελεστότητας εξετάζεται σύμφωνα με τους κανόνες που διέπουν τη διαδικασία της αμφισβητούμενης διαδικασίας.
- 42 Εν προκειμένω, όπως προκύπτει από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, δυνάμει του άρθρου 13 του κεφαλαίου 25a του κώδικα πολιτικής δικονομίας, το Helsingin hovioikeus (εφετείο του Ελσίνκι) οφείλει, αν το κρίνει αναγκαίο, να καλέσει τον εφεσίβλητο να αντικρούσει εγγράφως το ένδικο μέσο πριν αποφανθεί επί της παροχής αδείας προς άσκησή του. Επομένως, η σχετική με την άδεια αυτή απόφαση μπορεί να εκδοθεί χωρίς να ζητηθεί από τον εφεσίβλητο να διατυπώσει παρατηρήσεις.
- 43 Εντούτοις, από τα στοιχεία της δικογραφίας που έχει στη διάθεσή του το Δικαστήριο προκύπτει ότι, στο πλαίσιο του πρώτου σταδίου της διαδικασίας που προβλέπεται στο άρθρο 5, παράγραφος 1, του κεφαλαίου 25a του κώδικα πολιτικής δικονομίας, το οποίο αφορά την άδεια προς άσκηση ενδίκου μέσου, το εφετείο δεν μπορεί λάβει δυσμενή για τον εφεσίβλητο απόφαση χωρίς να ακούσει την άποψή του. Πράγματι, αφενός, αν το ένδικο μέσο ασκείται κατά αποφάσεως σχετικής με την κήρυξη της εκτελεστότητας, το γεγονός ότι το εφετείο αρνείται την παροχή αδείας προς άσκηση ενδίκου μέσου δεν μπορεί να βλάψει τον διάδικο που ευνοείται από την απόφαση αυτή, ήτοι τον διάδικο υπέρ του οποίου κηρύχθηκε η εκτελεστότητα. Αφετέρου, αν το ένδικο μέσο ασκείται κατά αποφάσεως με την οποία δεν γίνεται δεκτή η εκτελεστότητα, η άρνηση του εφετείου να παράσχει άδεια προς άσκηση του ενδίκου μέσου δεν μπορεί επίσης να βλάψει τον διάδικο που ευνοείται από την εν λόγω απόφαση, ήτοι τον διάδικο κατά του οποίου ζητείται η εκτέλεση.
- 44 Συνεπώς, όπως επισήμανε και ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 76 και 82 των προτάσεών του, το εφετείο, κατά το στάδιο της παροχής αδείας προς άσκηση ενδίκου μέσου, δεν μπορεί να εκδώσει δυσμενή ή βλαπτική για τον εφεσίβλητο απόφαση, οπότε το γεγονός ότι ο εν λόγω διάδικος δεν κλήθηκε να διατυπώσει παρατηρήσεις δεν θίγει το δικαίωμά του σε διαδικασία με δικαίωμα εκατέρωθεν ακροάσεως. Επιπλέον, ο διάδικος αυτός καλείται υποχρεωτικώς να εκφράσει την άποψή του κατά τη διάρκεια του σταδίου της πλήρους εξετάσεως του ενδίκου μέσου, γεγονός που διασφαλίζει την τήρηση της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως στο στάδιο κατά το οποίο η απόφαση του εφετείου μπορεί να είναι βλαπτική για τον διάδικο αυτόν.
- 45 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των προεκτεθέντων, στο δεύτερο προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 43, παράγραφος 3, του κανονισμού 44/2001 έχει την έννοια ότι δεν αντιτίθεται σε διαδικασία εξετάσεως ενδίκου μέσου κατά αποφάσεως επί της αιτήσεως για κήρυξη της εκτελεστότητας η οποία δεν απαιτεί την προηγούμενη ακρόαση του εφεσίβλητου όταν εκδίδεται ευνοϊκή γι' αυτόν απόφαση.

Επί του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος

- 46 Με το τρίτο προδικαστικό ερώτημα το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ως προς τις ενδεχόμενες συνέπειες που μπορεί να έχει το γεγονός ότι το ένδικο μέσο μπορεί να ασκηθεί όχι μόνον από τον διάδικο που ζήτησε την εκτέλεση, αλλά και από τον διάδικο κατά του οποίου κηρύχθηκε η εκτελεστότητα.

- 47 Συναφώς, μολονότι τα προδικαστικά ερωτήματα που αφορούν το δίκαιο της Ένωσης είναι κατά τεκμήριο λυσιτελή, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, κατά πάγια νομολογία, ο δικαιολογητικός λόγος της προδικαστικής παραπομπής δεν έγκειται στη διατύπωση συμβουλευτικής γνώμης επί γενικών ή υποθετικών ζητημάτων, αλλά στην ανάγκη αποτελεσματικής επιλύσεως μιας ένδικης διαφοράς (απόφαση της 10ης Δεκεμβρίου 2018, Wightman κ.λπ., C-621/18, EU:C:2018:999, σκέψη 28).
- 48 Εν προκειμένω, όμως, το αιτούν δικαστήριο δεν διευκρινίζει τους λόγους που το οδήγησαν να υποβάλει το ερώτημα αυτό. Δεν διευκρινίζει ούτε τη σχέση του εν λόγω ερωτήματος με την υπόθεση της κύριας δίκης ούτε τους λόγους για τους οποίους η απάντηση του Δικαστηρίου είναι αναγκαία για την επίλυση της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιόν του.
- 49 Κατά συνέπεια, διαπιστώνεται ότι το τρίτο προδικαστικό ερώτημα είναι απαράδεκτο.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 50 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (πρώτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 43, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, έχει την έννοια ότι δεν αντιτίθεται σε διαδικασία παροχής αδειάς προς άσκηση ενδίκου μέσου στην οποία, αφενός, το επιληφθέν του ενδίκου μέσου δικαστήριο αποφαινεται επί της παροχής της εν λόγω αδειάς βάσει της πρωτόδικης αποφάσεως, του δικογράφου του ενδίκου μέσου του οποίου έχει επιληφθεί, των τυχόν παρατηρήσεων του εφεσίβλητου και, αν είναι αναγκαίο, βάσει των λοιπών στοιχείων της δικογραφίας, καθώς και, αφετέρου, η άδεια προς άσκηση ενδίκου μέσου πρέπει να παρέχεται, μεταξύ άλλων, αν υπάρχουν αμφιβολίες ως προς την ορθότητα της επίμαχης αποφάσεως, αν δεν είναι δυνατόν να εκτιμηθεί η ορθότητα της αποφάσεως αυτής χωρίς να επιτραπεί η άσκηση του ενδίκου μέσου ή αν υπάρχει άλλος σημαντικός λόγος παροχής αδειάς προς άσκηση ενδίκου μέσου.
- 2) Το άρθρο 43, παράγραφος 3, του κανονισμού 44/2001 έχει την έννοια ότι δεν αντιτίθεται σε διαδικασία εξετάσεως ενδίκου μέσου κατά αποφάσεως επί της αιτήσεως για κήρυξη της εκτελεστότητας η οποία δεν απαιτεί την προηγούμενη ακρόαση του εφεσίβλητου όταν εκδίδεται ευνοϊκή γι' αυτόν απόφαση.

(υπογραφές)